

Orani.

199-1

P0323/1

Sentencia dada por el Consejo supremo de Ara-
gon en 9 de Set.^{bre} de 1594 en el Oficio de Suplicacion,
por D.ª Margarita de Borja, tutora y curadora de D.ª Ana
de Portugal su hija, en que se declaró contra D. Pedro
Mora, que las villas de Monovar, Chivora y Fuente
de la Higuera, no fueron comprendidas en el vinculo
de D. Pedro Mora el Barbudo, imponiendole por perpetuo
silencio en esta parte.

Leg.^o . . . . . 2.

Num.^o . . . . . 1.

1574

Attento quod pro parte D. Florentii de Portugal et Domne
 Margarite de Borja Tuticius et Curatarius persona et bonorum
 Domne Anne de Portugal Filia et heredis vice D. Florentii de
 Portugal et Beatricis de Ves et de Cascant non sunt talia
 deducta probata et allegata in huiusmodi supplicationis
 processu quoad Loca de Monnoxe Novela et la Ulla et alia
 bona in Fideicomisso apposito in testamento D. Petri Ma-
 ca Barbati nuncupati comprehensa et in petitione oblata
 pro parte D. Petri Maca olim D. Joannis Maca actoris
 contenta propterque sententia per nostrum Locumtenen-
 tem generalem Regni Valencia lata die vigesimo nono
 29 Julii
 1570. mensis Julii anni millesimi quingentesimi septuagesimi
 et in favorem vice D. Petri Maca actoris et contra dictum
 D. Florentium de Portugal et Beatricem de Ves et de Cascant
 revocari seu in melius commutari valeat. Ita citis et aliis
 pronuntiamus sententiamus et declaramus bene fuisse cum
 dicta sententia quoad supra dicta Loca et bona pronun-
 tiam et declaratum per dictum Locumtenentem nostrum
 et male pro parte dicti D. Florentii et Beatricis de Ves sup-
 plicatum dictam sententiam quatenus oporteat confir-
 mando respectu dictorum locorum et bonorum.
 Quo vero ad Loca de Monnoxe et Chirasa contenta etiam
 in petitione oblata per dictum D. Petrum Maca olim D.
 Joannem Maca actorem. Attento quod ex tenore ac ver-
 bis testamenti dicti D. Petri Maca senioris Barbati nun-
 cupati recepti per Petrum Ponis Notarium die decimoquin-

to mensis Januarij anni millesimi quadringentesimi quadra-
gesimi octavi constat predictam testamentam legasse D^o Joan-
ni Fran^{co} Maça eius Filio dicta Loca de Monnova et Ci-
nosa sub modo forma conditionibus et Clausulis apposis
in quædam donatione de predictis locis eadem facta, et post
factum dictum legatum ac alia per eum disposita in on-
ibus aliis bonis suis instituto herede Universalis D^o Ludo-
vico Cornelli eius Filio opposuisse Vinculum et Fideicommi-
sum in favorem aliorum Filiorum illorumque descenden-
tium pro ut latius in dicto Testamento et Clausula heredi-
taria continetur. Perque verba dictæ Clausulæ in omnibus
aliis bonis manifesta et Clara Cõligata mens et Voluntas
dicti D^o Petri testatoris quod in Infructione et Substitu-
tione de omnibus aliis bonis suis predicta Loca dicto D^o
Joanni Fran^{co} Maça eius Filio legata non comprehen-
dantur sed ea libera remaneant ac uti separata à pre-
dicto Vinculo et Fideicommissio sub eo non includantur.
Neque in predicto Fideicommissio contineri debent nisi ea
bona quæ testator comprehendere voluit cum eius Voluntas
premaxime attendi debeat quæ manifestissima deprehen-
siva ex verbis ipsius Testamenti quod predictam Fideicom-
missum constituerit in alijs bonis et non in ijs quæ iam
legata erant et de quibus specialiter et particulariter antea
disposuerat, neque predicta Verba Fideicommissi Universa-
lis apta sunt ad comprehendendum legatum factum D^o
Joanni Fran^{co} qui heres non fuit D^o Petri testatoris, neque
in bonis eadem legatis aliquo gravamen reperitur appositum.

Attento etiam quod licet predictus D^o Petrus testator lega-
verit D^o Joanni Fran^{co} eius Filio dicta Loca sub modo for-
ma, conditionibus et Clausulis apposis in quadam
donatione eadem facta de dictis locis de qua in presen-
ti processu aliter quam per assercionem dicti Testato-
ris facta in predicto legato non constat, sitque possi-
bile conditiones apositas in predicta donatione fuisse eas-
dem sub quibus eadem testator donationem fecerat D^o Lu-
dovico Cornelli eius Filio de Locis de Monova Novella, et
la Uola tamen presumendum non existimamus ad
imponendum onus et gravamen dicto D^o Joanni Fran-
cisco legatario in predictis Locis eadem legatis et ubi
presumptionibus esset agendum verisimilius est predi-
ctas conditiones relatas esse easdem cum conditionibus
apposis per eundem D^o Petrum Parbatum in legato
de eisdem locis facto D^o Petro Maça eius Filio in alio tes-
tamento postea revocato cui legaverat dicta loca cum
eius factis et conditionibus ibidem descriptis non ta-
men ut Fideicommissio perpetua essent suppositæ, sed
ut et ac alijs filijs suis sive filijs descendensibus ad D^o
Franciscum Maça fratrem testatoris dicta Loca rever-
terentur ut libere de illis posse disponere, nec muta-
re Voluntas est presumenda nec credendum alias fu-
isse appositæ conditiones D^o Joanni Francisco quam
D^o Petro jam premortuo in donatione dictorum Locorum
cum eadem sit ratio Voluntas et affectionis in uno que
in alio et licet predictum Testamentum revocatum fue-

rit per hoc ultimum à dicto testatore conditionem tamen
satis aperta ex eo ostenditur Voluntas ipsius que et
qualis fuerit circa medium et formam legandi et elin-
quendi hæc Loca filiis suis et an voluerit ea suppo-
nere eisdem Vinculis et conditionibus quibus cetera
bona sua subiecit cum ex actu nullo et invalido
laesetur Voluntas et intentio dubia Testatoris; et
quia de modo et forma conditionibus et Clausulis in
oratione appositis ad quas in legato recitit se tes-
tator hæcenus non apparuit nec eis in presenti
processu fuit facta fides dictum legatum purum apud
ipsum legatarium et eius heredes remanere debet cum
ex prædicta relatione aliqua incertitudo relicta non re-
sultat nec dispositio testatoris indeterminata rema-
neat respectu rei legata vel aliquid ex Substantia
libus illius et ubi prædictum legatum instite reddetur
quia de conditionibus in eo relatis non aparet dicta
tamen Loca penes ipsum heredem manere debent
libera et exempta à prædicto Vinculo et Substitucio-
ne propter Claram et apertam mentem Testatoris
separantis bona legata ab aliis bonis dicto Fideicom-
misso Universalis subiectis. Neque ex eo quod in præ-
senti processu apereat D^r. Petrum Illaga de Bello
nuncupatum nepotem dicti Testatoris aliosque des-
cendentes et Successores illius vocatos ad prædicta bona
ex Fideicommisso apposito in testamento D^r. Petri Bar-
bati possidere dicta Loca legata una cum alijs bonis

dicti Testatoris Vinculis et Fideicommisso subiectis fun-
data videtur intentio dicti D^r. Petri Illaga actoris cu-
ca præsumtum Fideicommissum in prædictis Locis lega-
tis Cum Sufficienter non constet dictum D^r. Petrum de
Bello aliosque descendentes dicta Loca possidere Jure
Vinculi et Substitucionis apposite in prædicto Testamen-
to D^r. Petri Barbati quod necessarium videbatur ad
hoc ut ex consuetudine possidendi inter prædictos descen-
dentes inferri possit Loca etiam legata prædicto Fidei-
commisso esse supposita; Imo quia ex Senio et teno-
re prædicti Testamenti et Clausula hereditaria apparet
prædicta Loca legata non potuisse recedere in Fideicom-
misso Universalis aliter non constato de conditioni-
bus relatis in Clausula legati nec ea prædicto D^r. Petro
et Successoribus suis potuisse pertinere ex dicto Fidei-
commisso dicendum est per dictum D^r. Petrum fuisse
possessa ut heredem dicti Testatoris vel tanquam legata
D^r. Joanni Francisco et ei vel heredibus suis restituen-
da. Nec etiam sententia lata per Justiciam in Auri-
bus Regni Valentia die duodecimo Junij anni mille-
simi quadringentesimi sexagesimi quinti cum qua
fuit declaratum omnia bona dicti D^r. Petri Barbati tes-
tatoris Jure Vinculi et Substitucionis apposite in eius
testamento pertinuisse et pertinere dicto D^r. Petro de Be-
llo nepoti dicti Testatoris per matrem D^r. Ludovicum Cor-
nell et aliorum primo loco vocatum supragari in ali-
quo poterit dicto actori circa Loca legata quia licet ex

predicta sententia et declaratione resultet bona hereditaria
dicti Dⁿⁱ Petri Barbati ex Fideicommissis appositis in eius
testamento pertinere D^{no} Petro & Bello non tamen in dic-
ta sententia continentur dicta loca legata esse hereditaria
et in Fideicommissis comprehensa. Neque ex eo quod
post predictam sententiam et declarationem loca lega-
ta fuerint descripta per D^{nos} Petrum & Bello in inventa-
rio per eum facto de bonis et hereditate testatoris fa-
teri videtur dicta loca esse dicto vinculo et Fideicommi-
so supposita sicut et opera bona testatoris, nam cum
haec loca essent Dⁿⁱ Petri Barbati et ea possideret tem-
pore testamenti et eius mortis licet legata fuerint D^{no}
Iohanni Francisco eius filio, tenebatur D^{ns} Petrus haec
testatoris nisi vellet sibi praesidium inferre ea pone-
re et describere in Inventario tanquam bona testato-
ris licet legata eius filio sicut et omnia alia etiam
aliena forte deposita vel comodata si tempore mortis pos-
sidebat tenebatur describere, neque talis descriptio cam-
nosa debet esse si ne praesudicialis suis hereditibus cum
legitimi factum penam non mereatur praesumptione,
cum talis descriptio facta fuerit praesentibus pluribus
protestationibus tam specialibus quam generalibus quo-
rumcumque Iurium reconventus tam agens quam defen-
dendo ut ex acceptatione hereditatis Barbati et ex predicto
Inventario facto per D^{nos} Petrum & Bello apparet tum
etiam quia praedicta confessio que resultare potest ex des-
criptione dictorum locorum non videtur clara, certa, et aper-

ta pro ut debebat esse ut dicit D^{ns} Peto et suis Successoribus
nocere possit nec fuit principaliter facta sicut dicitur
eo dicta loca fuisse in bonis et hereditate testatoris et vin-
culo et Fideicommissis in suo testamento appositis Subiec-
ta sed incidenter et ex natura actus Inventarii et descriptio-
nis facta de dictis locis que aliquo modo praesudicia-
re non debet. Attento etiam quod etsi ex praedicta des-
criptione locorum facta in Inventario resultaret cla-
ra et aperta confessio non tamen noceret nec aliquod
praesudicium afferret dicto D^{no} Petro Bello et Successoribus
cum dicta confessio sit canonica et facta tam per exco-
municatum quam Iuris cum ex testamento dicti Dⁿⁱ Petri
Barbati testatoris ad quod habita fuit relatio per D^{nos} Petrum
& Bello in acceptatione hereditatis et in Inventario per
eum factis constat predicta loca non esse vinculata nec
ea pertinere dicto D^{no} Petro Iure Fideicommissi sed ea esse

Iud standum et
unitati nam per auctorem D^{no} Iohanni Francisco, et consequenter consilio et ve-
ritatem in contrarium non nocet nec nocere potest [consilium
debet nec exonerare Fideicommissum quod non fuisse factum a Testatore
Confessio potest
constat et cum praedicta acceptatio hereditatis ac Inventari-
um factum per D^{nos} Petrum & Bello habeant relationem
ad testamentum Dⁿⁱ Petri Barbati assertio in eisdem fac-
ta non potest operari nisi quatenus in illo testamento
reperitur. Attento etiam quod praedictus D^{ns} Petrus Maza
olim D^{ns} Iohannis Maza qui actor existit clare et aperte
tenebatur probare dicta loca legata esse restrictioni sub-
iecta et vinculo et Fideicommissis appositis in Testamento Dⁿⁱ

fieri illaqa Barbata supposita et quod cum Fideicommissum
si onus non debet censei inhiatum nisi vel verba id
exprimant vel nisi mens manifestissima testatoris id
necessario inferat et ubi in dubio essemus semper debet
fieri interpretatio contra Fideicommissum pro libertate
bonorum, Et cum his et omnibus alijs attentis fundata
non videatur intentio dicti Dⁿⁱ Petri Illaga actoris, et ac-
tore non probante reus debeat absolvi. In casu et alijs
pronunciamus, sentenciamus, et declaramus bene fuisse
supplicatum pro parte Dⁿⁱ Ferreii de Portugal et Beatri-
cis de Ves et de Cascant a sententia lata per nactum
Locumtenentem Generalem Regni Valentie dicto die
vigesimo nono mensis Julij anni millesimo quingen-
tesimo septuagesimo, ac minus bene cum ea declara-
tum intentionem Dⁿⁱ Petri Illaga olim Dⁿⁱ Joannis
accusa quo ad dicta loca esse fundatam, de Jure proce-
dere ad locum habere; et reformando dictam senten-
tiam in melius declaramus, dicta loca de Monover
et Chinesa legata D^{no} Joanni Francisco Illaga non re-
calisse nec recedere in Vinculo et Fideicommissis appo-
sitis per D^{no} Petrum Illaga Barbatum testatorem in suo
Testamento nec ea venire sub predicto Fideicommissis
dictam Domnam Margaritam de Borja tutricem et
Curatricem persona et bonorum Domne Urraca de
Portugal et Beatricem de Ves et de Cascant absolven-
do pro ut cum presenti absolvimus pro illarum interes-
se ab impetibus per ^{dictum} D^{no} Petrum Illaga actorem eodem quo-

ad partem in vicis duobus locis eas contingentem
perpetuum silentium imponendo pro ut cum presenti
imponimus.

Quo vero ad Locum Fontis de la Figuera contentum etiam
in petitione oblata per D^{no} Petrum Illaga olim D^{no}
Joanne Illaga. Utteno quod ex mentis presentis Ins-
tantie Supplicationis et per acta et instrumenta anti-
qua noviter producta in presenti processu tam pro par-
te Dⁿⁱ Ferreii de Portugal et Beatrikis de Ves et de Cas-
cant quam etiam pro parte dicti Dⁿⁱ Petri Illaga act-
oris quibus propter eorum antiquitatem et alias scari
debet subsequenter constat dictum locum non fuisse
in bonis et hereditate Dⁿⁱ Petri Illaga Barbata tempore
testamenti vel eius oratio Sed multo ante Conditum
per cum testamentum fuisse per illum et Domnam
Briandam Cornell eius uxorem alienatum et tradi-
tum D^{no} Francisco Illaga eius fratri Constat etiam
predictum locum ex certis titulis pervenisse in D^{no}
Francisum Illaga filium naturalem dicti Don Fran-
cisci Illaga fratris testatoris pro cuius debitis et obli-
gationibus et ut bona illius Constat fuisse venditam
per Curiam Gubernatoris Regni Valentie ac mediante
dicta venditione et ex alijs Titulis et legitimis titulis
pervenisse in D^{no} Petrum Illaga Junius eunque effec-
tum fuisse Dominum et possessorem dicti loci si que
subsequenter constat non recedisse nec fuisse compe-
hensum in fideicommissis appositis per dictum D^{no} P.

tum Alaca Barbatum in suo testamento sed uti ab eo
separatum ex alijs titulis et Causis fuisse possessum
per dictum Dr. Petrum Juniozem suosque heredes et suc-
cesores. His igitur et alijs ex presenti processu et ins-
tantia supplicationis attentis et resultantibus et alijs pro
nunciamus sententiavimus et declaramus bene fuisse sup-
plicatum pro parte Dr. Ferdinandi & Portugal et Beatri-
cis & Ues et de Cascant a dicta Sententia lata per nos-
trum Locumtenentem Generalem Regni Valentia die-
to die vicesimo nono Julij anni millesimo quingen-
tesimo septuagesimo et minus bene cum ea pronun-
ciatum et declaratum intentionem dicti Dr. Petri Ala-
ca olim Dr. Joannis Alaca esse fundatam et Jure pro-
cedere et locum habere quoad dictum Locum Fontis de
la Figuera; et reformando dictam Sententiam in melius,
declaramus dictum Locum non fuisse in bonis dicti
Dr. Petri Alaca Barbatum testatoris tempore eius testa-
menti vel mortis, nec fuisse comprehensum in Idem:
missio per eum apposto in eius testamento, sed uti
liberum et exemptum ab eo fuisse per dictum Dr. Petrum
Alaca Juniozem eiusque heredes et Successores posse-
sum Domnam Margaritam & Doña tutuam et Au-
rativem personam et bonorum Domna Anna & Por-
tugal filia et heredis Dr. Ferdinandi & Portugal et Beatri-
cis & Ues et de Cascant absolvendo pro ut cum presenti ab-
solvimus pro illarum interesse ab impetris per dictum
Dr. Petrum Alaca olim Dr. Joannem Alaca eum quo

ad partem in dicto loco eas contingentem perpetuum silen-
tium imponendo pro ut cum presenti imponimus salvo ta-
men et reservato Jure si quod dicto Dr. Petro Alaca auto-
ri competat recurrendi et recuperandi dictum Locum Fontis
& la Figuera in virtute Instrumenti gratia relati in
scriptura facta per eum in presenti processu produc-
ta non obstantibus pretensis desertionibus et quibus-
vis exemptionibus nullitatum et alijs per dictum
Dr. Petrum Alaca olim Dr. Joannem Alaca appostis
protonis et allegatis in presenti processu que locum
non habent; in quantum vero presens nostra Sen-
tentia cum dicta Sententia nostri Locumtenentis Gene-
ralis concordat eam confirmamus. In quantum ve-
ro discordat eam in melius commutamus et refor-
mamus neutram partium in expensis ex causa
condemnando sed pro distractis executionem fieri man-
damus = Dr. Bernardus Vicecancellarius = Vicarij epis-
copus vrigellensis = Vicarij Campus Regens = Vicarij Terza
Regens.

Jure pronunciata dicta Sententia per el Sacro Supremo Consejo
& Obregon y publicada por Pedro Trunquera Ess^{no} de Uas =
amiento y de los Autos en 3 de Septiembre 1574.

2
Sentencia q. se dio en el supremo Consejo de Aragón
en el proceso de duplicación por D.ª Margarita e Doña
Teresa i Curadora de la D.ª Ana de Portugal reñida,
en q. se declaró contra D.^o Pedro Marza, olim D.^o Juan
Marza, q. las villas de Monnerax, Chimora, i Tuerta de
la Higuera, no fueron comprehendidas en el vínculo
de D.^o Pedro Marza el Barbudo, ni de la Batalla; im-
poniendo la perpetuo silencio en esta parte. Dada
~~en~~ publicada a 3. de Sept. de 1571. por Pedro Franquesa
Canc.^o e mandam.^{to}

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

